

Mertebeler we kemlikler: Gybat we içigaraalyk

Category: Jemgyýetçilik tankydy, Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 21 января, 2025

Mertebeler we kemlikler: Gybat we içigaraalyk GYBAT WE IÇIGARALYK

❁ Pygamberiň aýdany: "Kyýamat günü adamyň eline, etmedik ýagşylyklary ýazylan sahypa berler. Ol "Eý, Hudaý, bular maňa nireden geldi?" diýip soranda, ol "Bu adamlaryň sen hakda eden gybaty, ýöne sen ony bileňok" diýer.

❁ Enesiň aýdany: "Gybat edeniň orazasy bozular".

❁ "Gybat täretiňi bozarmy?" diýip, Mujahytdan soralandy, ol "Hawa, sogabyňy hem kemelder" diýipdir.

❁ Bir adam Ibn Siriniň ýanyna gelip "Sen hakda gybat etdim welin, şony maňa halal etsene" diýipdir. Ol: "Hudaýyň haram eden zadyny halal etmäge hakym ýokdur" diýip, jogap beripdir.

❁ Asmagynyň aýdany: "Çarwa arabyň biri dostlarynyň üstünden düşüp, gybat edip oturan adamlaryň ýanyna barypdyr. Ol: "Eý adamlar! Bu ýalan gürrüňi goýuň, ol şu ýerde häzir bolsady, derrew ony öwüp başlarsyňyz" diýipdir.

❁ Dygbylyň sözleri: "Mertebämi görüp bilmeýän adama, gybatymy edýär. Ýagşylyk bolsa, eşidendikleri üçin alkys aýdýar.

Göripleriň käbiri, gabat gelemde, ýüzüme gülüp bakýar, gözden ýitdigim içýan bolup çakýar. Zeminiň ýüzi görriplerden şeýle bir dolupdyr, indi dünýä hem şolardan ýaňa dar görünýär".

❧ Başga biriniň sözleri: "Günde ýüz öwüsýän käbir adamlar bar. Olar öwütçimi, göripmi aňlar ýaly bolmady. Men bulara şeýle bir haýran galýaryn: Bir eli bilen aýagyňdan aslyssa, beýleki eli bilen başyňy sypap dur. Bularyň ýanynda arkamy alsa, olaryň ýanynda ýere çalyň dur. Eý, adamlar, aralary asmandan uzak bolan bi iki gylyga birlikde ýapuşmaň!"

❧ Abdylla ibn Mübäregiň aýdany: "Biri hakda gybat etmeli bolsa, atam hakda ederdim. Sebäbi ol ýagşylyk edenime degýän adam".

❧ Abdylla ibn Tahyryň sözleri: "Özgeden aýyp tapsaň, öz nogşanyň hem açylar. Ilden gizläp ýören aýbyňy illere aýdarlar. Adamlarda ýok zady olara ýöňkemek, Hudaýyň we iliniň öňünde uly günädir. Bir akylgaryň sözünü diňle, ol parasatly söz synalan zatdyr: Adamlar hakda söz açsaň, olaryň aýbyny aýtma. Seniň üçin öz aýbyňdan uly nogşan bolmasyn. Olaryň aýbyny gözläp başlasaň, aýbyny taparsyň, ýöne öz aýbyň olaryňkydan has köpdür".

❧ Ibn Apbasyň rowaýaty: "Allatagala Mus pygambere: "Eý, Musa, soňky demiňde gybatyna toba edip ýogalan adam iň soňky bolup jennete girer. Gybat edip ýogalan adam, ilkinji bolup dowzaha girer" diýipdir.

❧ Abdylla ibn Mübäreken gybat hakda soralyndy. Ol: "Ýüzüne aýdyp bilmejek zadyňy, ýeňsesinden gürlemek" diýip, jogap beripdir.

❧ Iki sany hristiýan tebibi Ibn Siriniň ýanyna baryndy. Olaryň biri daşary çykanda, Ibn Sirin beýleki tebibe bakyp: "Eger gybat hasaplamasaňyz, haýsyňyz ökde diýip sorajakdym?!" diýipdir.

❧ Pygamberiň aýdany: "Öz ýanynda gybaty edilen musulman

doganyny başardygyça goldan adamy Hudaý iki dünýäde hem goldar. Pisint etmän üstünden düşýäni bolsa, Hudaý iki dünýäde hem kösençlige duçar eder".

❧ Omar ibn Abdyleziziň aýdany: "Özüňe ýamanlyk eden adamynyň ýamanlygynyň mukdaryna görä sögmäge rugsat berilýär. Emma artykmaç sögseň, onuň üçin sogap, saňa bolsa günädir".

❧ Hatyn Asamnyň aýdany: "Ýalançy – dowzahyň iti, görüp – dowzahyň doňuzy, gybatçy we gepçi – dowzahyň maýmynydyr!"

❧ Sufýanyň aýdany: "Iýas ibn Mugawyýanyň ýanyndadym. Gapdalyndan bir adam geçip gitdi welin, men ondan bir zat soradym. Ol: "Dymyp otyr" diýdi. Soňra: "Eý, Sufýan, rumlylar bilen söweşe gatnaşdyňmy? Türkler bilen söweşip gördüňmi?" diýdi. Men: "Ýok" diýdim. Ol: "Görýäňmi, duşmanlaryň senden sag-salamat, musulman doganyňa bolsa ezýet berýärsiň" diýdi. Gaýdyp şeýle hereket etmedim.

❧ Wehp ibn Münepbihiň aýdany: "Gepi-gybaty adamlaryň agzynda sakgýç bolýança, adam mertebeli bolup bilmez".

❧ Ibn Mesgudyň aýdany: "Gybat-azgyn karylaryň iýmişi, bozuklaryň meýlisi, patyşalaryň bossany, aýallaryň örüsi, itpisint adamlaryň iýmiti, takwalaryň zir-zibilidir".

❧ Pygamberiň aýdany: "Adamlaryň etini iýýäniň (gybatyny edýäniň) orazasy kabul bolmaz".

❧ Mekhulyň aýdany: "Gyбатыň ähli ýagşylygyňy iýişi, oduň pagta übtüginini köýdürişinden hem çaltdyr".

❧ Sagyt ibn Jubeyriň aýdany: "Hudaý hiç bir zady ýadyndan çykarmaýar. Ýöne onuň ähli işiniň sogabyny adamlara eden gyбаты köýdüripdir".

❧ Pygamberiň aýdany: "Bu dünýäde adamlaryň etini diriligine iýýän adamlar, dowzahda porsy maslyk bilen bakylar".

❧ Pygamberiň aýdany: "Kim musulmanyň aýbyny örtse, Hudaý onuň

hem aýbyny gizläär. Musulmandan aýyp tapan, tä özi şoňa duçar bolýança, dünýäden gitmez".

❧ Isa Mesihiň aýdany: "Adamlaryň aýbyna hojaýynlar ýaly seretmän, bendeler ýaly öz aýbyňyzy gözläň. Doganyňyň gözünde gara görýän adam, öz gözünüň (gara)görejinj görüp bilýän däldir".

❧ Bir adam Iýas ibn Mugawyýa şeýle diýipdir: "Men aýby köp bir adamyny bilýärim. Aýby köp diýýänimiň sebäbi, ol elmydama özgeleriň aýbyny ýatlaýar. Şeýtmek bilen ol öz aýbyny örterin öýdýär".

❧ Abul Atahýanyň sözleri: "Adamlaryň ählisi özgäň aýbyny görmäge zor, özüne gezek gelende kör. Öz aýbyny örtüp, özgeleriňkini paş edýän kişiden haýyr bolmaz".

❧ Asmagynyň aýdany: "Abraýly adamlaryb meýlisinde, bir kişi beýlekini ýamanlapdyr. "Sen özgeleriň aýbyny ýaýmak bilen, öz aýbyň köplügini bildirdiň. Sebäbi, adamyň özünde näçe mikdar aýyp bar bolsa, ol özgelere-de şonça aýyp ýöňkeyär" diýip, ýaşuly dillendiripdir.

❧ Ýahýa ibn Eksemiň sözleri: "Hudaýa şirk ýetirmekden soňky iň uly aýyp – öz nogsanlygyňy bilmezlikdir".

❧ Huraýmynyň sözleri: "Özi nogsanly bolup, özgeleriň arkasyndan gybat edýän adamlaryň ýüreklidigine haýran galýaryn".

❧ Käbir hekimleriň aýdany: "Biriniň aýbyny açsaň, şonuň ýaly nogsanýň özüňde döremeginden häzir bol".

❧ Başga biriniň sözleri: "Adamyň eden işini ýazgarmajak bol. Seniň özüňem olardan üýtgeşik dälşiň. Kim özgäň aýbyny ýatlap, özüniňkini örtýän bolsa, onuň aklyna zeper ýetendir".

❧ Hasanyň aýdany: "Özünde aýyp barka, ilini aýbyny ýaýyp ýören adam, tä bu pişesini goýup, öz aýbyny düzeldýänçä, imanyň hakykatyny duýmaz".

❧ Abu Zueýbiň sözleri: "Ol biriniň öz aýbyna gözi düşmez. Özgäň aýbyna nazary kaklyşdygy sypdyrmaz. Adam öz aýbyny bilen çagy, özgelerden nogsan gözlemekden batyl galýar".

❧ Rabyg ibn Huseými bir gezek Abdylla ibn Mesgudyň ýanyna giripdir. Abdylla oňa: "Eý, Abu Huseým, adamlary nähili görýärsiň?" diýende, ol: "Eý, Abu Abdurahman, öz günäleri üçin arkaýyn, özgeleriň günäsinden bolsa gorkýarlar. Illeriň ýamanlyklaryny görýärler, özleriniňkini bolsa gözlerini ýumýarlar. Sen hem ilki özüňe gara, şonda özgelere meşgul bolmaga eliň ýetmez" diýdi.

❧ Halid ibn Welid bilen Sagd ibn Abu Wakgasyň arasynda dawa-söz bardy. Bir adam Sagdyň öýünde-kä, bu sözi Halid ibn Welide aýtdy. Ol: "Diliňi sakla, biziň aramyzda näme bar bolsa, ol hiç haçan dinimize zeper ýetirenok" diýipdir.

❧ Muny maña Basradakam Kazy Abu Abdylla Nuhawendi gürrüň berdi. Abu Asymyň sözi: "Iliň donundan çekseň, iller seniň donuňdan aslyşar, ýagny ilden aýyp gözleseň, olar hem senden aýyp tapar".

❧ "Gybat näme?" diýip pygamberden soralandy, ol: "Onuň halamaýan zady bilen doganyňy ýatlamak" diýipdir. "Eý, Pygamber, eger meniň aýdýan häsiýetlerim şonda bar bolsa näme?" diýende, Pygamber: "Eger ol şonda bar bolsa, oňa gybat diýilýär. Eger onda ýok zady aýtsaň, onda ol töhmet bolýar" diýipdir.

❧ Pygamberiň aýdany: "Bu dünýäde adamlaryň etini diriligine iýýän adamlar, dowzahda porsy maslyk bilen bakýlar".

Terjime eden: Rahmet GYLYJOW.

Reýhan HOREZMI "Mertebeler we kemlikler" Jemgyýetçilik tankydy